

POSTANOWIENIE

Dnia 24 lutego 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania M. P. M.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.
o rozliczenie świadczenia i zwrot nienależnie pobranego świadczenia,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 24 lutego 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...].
z dnia 17 grudnia 2014 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 grudnia 2014 r., III AUa [...], Sąd Apelacyjny w [...]. – w sprawie z odwołania M. P. M. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L. o rozliczenie świadczenia i zwrot nienależnie pobranego świadczenia – oddalił apelację odwołującego się od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w L. z dnia 4 lipca 2014 r., VIII U [...], oddalającego odwołanie M. P. M. od decyzji organu rentowego z dnia 16 lipca 2013 r., znak [...].

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego odwołujący się zaskarżył skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) wskazano „na następujące zagadnienia prawne: - czy wobec dyspozycji normy prawnej zawartej w art. 83a ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 155 k.p.a. organ rentowy

ma prawo uchylić wydaną decyzję ostateczną bez zgody ubezpieczonego, który skutecznie nabył prawo, czy też organ rentowy zobowiązany jest stosować art. 155 k.p.a. i ma prawo uchylić wydaną decyzję ostateczną, na mocy której ubezpieczony nabył prawo wyłącznie za jego wcześniejszą zgodą; - czy wobec dyspozycji normy prawnej zawartej w art. 83a ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 107 k.p.a. organ rentowy ma prawo uchylić wydaną decyzję ostateczną bez wskazania podstawy prawnej, zakresu uchylenia, uzasadnienia prawnego i faktycznego, czy też wydana w ten sposób decyzja rażąco narusza prawo i podlega uchyleniu; - Czy osobą podpisującą decyzje wydawane przez organ może być aprobant zamiast umocowanego mocą ustawy prezesa ZUS, czy też osobą wyłącznie upoważnioną do wydawania decyzji jest prezes ZUS bez prawa do udzielania dalszych upoważnień; - Czy wobec wątpliwości, w związku z wypłatą świadczenia a otrzymywanymi przez organ od pracodawców zgłoszeniami do ubezpieczenia społecznego oraz faktycznym wpływem składek na konto ubezpieczonego, organ zobowiązany jest do przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego celem ewentualnego zawieszenia wypłaty świadczenia, czy też uprawniony jest do wypłaty świadczenia w dotychczasowej wysokości, a następnie uznania wypłaconego świadczenia za nienależne i podlegające zwrotowi; - Czy na skutek zgłoszenia przez pracodawcę ubezpieczonego do ubezpieczenia społecznego w związku z rozpoczęciem zatrudnienia spełniony zostaje wymóg zawiadomienia o okolicznościach, o których mowa w art. 138 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, czy też zgłoszenie uznaje się za dokonane jedynie na podstawie odrębnego oświadczenia”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej oraz o zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującego się nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy

przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że skarżący wskazuje „na następujące zagadnienia prawne” (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571); 2) być przedstawione w sposób ogólny i

abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179); 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504) i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej. Wymóg ten jest uzasadniony publicznymi celami rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2007 r., V CSK 356/07, LEX nr 621243). Ograniczenie się przez skarżącego do pytania nie jest wystarczającym określeniem zagadnienia prawnego, jeżeli zagadnienie prawne nie zostało przedstawione bez odniesienia się do ogólnych problemów interpretacyjnych (postanowienie SN z 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451).

Autorka rozpatrywanej skargi kasacyjnej – chociaż powołuje się na „następujące zagadnienia prawne” – to nie przedstawia istotnych zagadnień prawnych sprawy w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Uzasadnienie wniosku w zakresie wykazania przyczyny przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. sprowadza się do postawienie ogólnikowych pytań. Brakuje przy tym odpowiedniego wywodu jurydycznego wykazującego, że w sprawie rzeczywiście występują istotne zagadnienia prawne w rozumieniu powołanego wyżej przepisu. Samo tylko zasygnalizowanie jakiegoś problemu bez powiązania go z przepisem prawa (jak ma to miejsce w przypadku pytania trzeciego i czwartego) oraz bez przedstawienia jurydycznej argumentacji na pewno nie przekonuje o występowaniu w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Chociaż autorka rozpatrywanej skargi kasacyjnej wskazuje, że „analiza stanu orzecznictwa sądów powszechnych i doktryny dotyczących podejmowanych

problemów wskazuje na pilną potrzebę dokonania wykładni przez Sąd Najwyższy” to jednak – poza taką tylko deklaracją – nie przedstawia ani rozbieżnych orzeczeń sądowych w zakresie sygnalizowanych kwestii ani też odmiennych poglądów doktryny.

Wypada przypomnieć, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) podlegają rozpoznaniu na etapie „przedsądu”, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Sąd Najwyższy w ramach „przedsądu” bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 maja 2008 r., I UK 16/08, LexPolonica nr 3058328).

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.